

7. Соціально-психологічний словник / Ав.-уклад. В.М.Галицький, О.В.Мельник, В.В.Синявський – К., 2004. – 250 с.
8. Технологія “Чтение и письмо для развития критического мышления” // Відкритий урок. – 2003. – № 17 – 18. – С.14-19.

Анотація

У статті розглядаються проблеми формування критичного мислення студентів при навчанні іноземних мов та охоплені основні психологічні й педагогічні умови цього процесу.

Аннотация

В статье рассматриваются проблемы формирования критического мышления студентов в процессе обучения иностранных языков и представлены основные психолого-педагогические условия развития критического мышления.

Подано до редакції 5.11.2007.

©2007

Берека В.Є.

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ І ТЕХНОЛОГІЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Частиною освітнього процесу у педагогічних вищих навчальних закладах є педагогічна практика. Вона створює умови, які дають змогу використати теоретичні знання в практичній діяльності, сформувані необхідні професійні уміння і овоїти елементи педагогічного досвіду.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблеми і принципи професійно-педагогічної практики у свій час розглядали Є.В.Бондаревська, С.В.Кульневич, М.М.Дарманський, О.О.Глебов [1-3], організацію педагогічної практики відповідно до принципу інтеграції, що забезпечує формування творчої, всебічно розвиненої особистості вчителя висвітлювали Н.М.Дем'яненко, Л.А.Машкіна, О.Я.Савченко, С.О.Сисоєва [4-8]. В останні роки з'явилося дисертаційне дослідження Н.В.Козакової [9] про організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки. Однак всі вони стосуються практичної підготовки майбутнього вчителя. Що ж до практичної підготовки менеджерів освіти, то це питання залишилося поза увагою, хоча, очевидно, що зміст, форми організації, методи, прийоми, засоби практики значною мірою сприяють становленню предметних якостей сучасного керівника, здатного осмислено застосовувати глибоко усвідомлені теоретичні знання, володіти методами їх творчого впровадження. Кваліфікована практика сприяє забезпеченню стійкого інтересу до практичної роботи, допомагає у визначенні потреб суспільства в конкретних умовах історичного розвитку, вказує на засоби практичного задоволення особистості.

Формулювання цілей статті... Мета цієї статті – обґрунтувати основні принципи та розкрити технологію професійно-педагогічної практики майбутніх менеджерів освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження... Традиційно ґрунтовне ознайомлення студента з професійною педагогічною діяльністю відбувається на 4-5 році навчання, коли під час практики майбутні вчителі набувають досвіду викладання і виховання. Але особливий вид практики вони проходять під час навчання в магістратурі за спеціальністю “Управління навчальним закладом”. Слід визнати, що проведення цієї практики не обходиться без певних труднощів, які, як правило, мають одну і ту саму природу. Зокрема, частина магістрантів не володіють навичками налагодження контактів з учителями, школярами, особливо зі старшими підлітками. Певні труднощі пов'язані зі здатністю до рефлексії; моральним вибором у проблемних ситуаціях; усвідомленням власної значимості для інших людей, відповідальністю за результати діяльності; спрямованістю на реалізацію “само” – самоосвіти, самоаналізу, саморозвитку, самовизначення, самодетермінації тощо; володінням важливими індивідуально-процесуальними характеристиками (різнобічність умінь, самостійність, творчий потенціал, унікальність, неповторність), що є основою для плідних міжсуб'єктних відносин і стимуляцією прагнень до взаємодії, співробітництва, спілкування. Цей перелік відомий викладачам, які займаються педагогічною практикою. Безперечно, що коріння цих проблем криється не стільки в індивідуальних особливостях майбутніх керівників і умовах практики, скільки в самій її методичній організації. Необхідність виваженого підходу до змісту і організації педагогічної практики очевидна. Досвід Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії [10] – один із небагато численних варіантів вирішення накопичених проблем, пов'язаних із педагогічною практикою.

В академії введено посаду проректора з педагогічної практики. Під його керівництвом з 2000 року працюють над зміною форми і змісту педагогічної практики. Новий підхід до організації і змісту практики базується на декількох принципових положеннях.

Пропедевтична спрямованість. Щоб включити магістранта в управлінську діяльність, необхідно сформувати у нього базові педагогічні уміння і навички: здатність орієнтуватися в новій педагогічній реальності, вміння педагогічного спілкування, професійного аналізу педагогічних явищ. Тому практиці в магістратурі повинна передувати практика, спрямована на формування педагогічних умінь.

Зв'язок з предметами психолого-педагогічного циклу. Професійно-педагогічна практика логічно завершує вивчення таких основних психолого-педагогічних дисциплін, як “Психологія”, “Вступ до спеціальності”, “Педагогічні теорії, системи, технології”, попередньо допомагає ознайомитися з предметами, що вивчатимуться на наступних курсах, – “Основи управління педагогічними системами”, “Філософія освіти”, “Основи економічних знань”, “Маркетинг освіти”, – актуалізує знання студентів, забезпечує їх практичне застосування.

Розвиток педагогічного мислення. Перш ніж приступити до самостійної професійної діяльності, магістрант повинен накопичити досвід аналізу педагогічного процесу в школі, набути навичок педагогічної майстерності. Під час практики здійснюється уточнення тих чи інших понять, вивчені теоретичні положення наповнюються реальним змістом і дають змогу магістранту точно окреслити педагогічні явища і факти. Для цього до змісту професійно-педагогічної практики включені спостереження і аналіз педагогічного процесу в школі. За час практики магістранти відвідують і аналізують заходи, пов'язані з прийняттям управлінських рішень, де активно стимулюється взаємо навчання, обмін досвідом між магістрантами.

Особистісна орієнтація. Формування професійних управлінських навичок і умінь вимагають індивідуального підходу до навчання кожного магістранта. З цією метою організовується безперервне наставництво: магістранти по 1-2 чол. прикріплюються до одного з керівників школи; групою опікується викладач вищого навчального закладу, він разом із директором школи і його заступниками надають необхідну допомогу, консультують майбутніх менеджерів освіти. В будь-який час магістранти можуть отримати консультацію у наставників.

Динаміка самостійності. Розподіл різних видів роботи і навчальних завдань передбачає підвищення самостійності студентів від початку і до закінчення практики. Якщо на початку практики керівники контролюють процес адаптації магістранта в навчальному закладі, то вкінці майбутній менеджер користується свободою у визначенні змісту та графіка роботи. При підбитті підсумків магістранти беруть участь в оцінці роботи кожного члена навчальної групи.

Опора на реальні педагогічні дійсності. Практика організовується на договірних началах із навчальним закладом. Навчальні завдання адаптуються до потреб школи, органів народної освіти (можуть вивчатися умови проходження атестації педагогічних працівників, ефективність проведення педагогічних рад, результати фінансово-господарської діяльності, участь у дослідницькій і експериментальній роботі школи тощо). Зміст практичної діяльності магістранта в цілому відображає специфіку роботи того навчального закладу, де проходить практика.

Професійно-педагогічна практика виконує роль базової основи, яка дає змогу підготувати магістранта до більш ускладненої управлінської діяльності. Цим визначається її місце в системі різних форм педагогічної практики. Практика слухачів магістратури за спеціальністю “Управління навчальним закладом” тісно пов'язана зі змістом практики на попередніх курсах, забезпечує її цілісну побудову, єдність окремих етапів, наступність основних ідей, змісту, взаємозв'язку дисциплін управлінського спрямування з психолого-педагогічними дисциплінами, актуалізує знання, сприяє формуванню у слухачів магістратури умінь щодо їх практичного застосування.

Так, у процесі практики на I освітньо-кваліфікаційному рівні “молодший спеціаліст” майбутні слухачі магістратури набувають професійних умінь визначати мету і завдання навчально-виховного процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, вивчати особливості учня і можливості його розвитку, планувати педагогічну діяльність, використовувати різні форми і методи організації навчально-виховного процесу, співпрацювати з учнями і вчителями, на основі спостережень аналізувати навчально-виховну роботу, коригувати її, використовувати теоретичні знання у реальній практичній діяльності.

Практика, яка проводиться ще з другого курсу, дає можливість при подальшому вивченні теорії врахувати особистий досвід і теоретично осмислити власні педагогічні спостереження. Студенти ознайомлюються з професійною діяльністю вчителя і вихователя, особливостями функціонування сучасних навчальних закладів, видами навчально-виховної роботи вчителя. Практична діяльність забезпечує сприймання теоретичних дисциплін. На I освітньо-кваліфікаційному рівні “молодший спеціаліст” майбутні педагоги опановують вимоги до власної поведінки, вчать керувати психічними процесами. Результати практики на цьому освітньо-кваліфікаційному рівні, сформованість окремих умінь і навичок, основ індивідуальної педагогічної діяльності певним чином впливають на особистість майбутнього менеджера, відбувається якісна зміна внутрішнього світу студента, визначаються шляхи та напрями професійного саморозвитку. Отже, забезпечується реалізація навчальної, освітньої і, частково, діагностичної функції.

На II і III освітньо-кваліфікаційному рівнях “бакалавр” і “спеціаліст” реалізується діагностична функція практики. Для цього проводиться дослідно-діагностична та переддипломна практика. В її процесі майбутні керівники навчальних закладів озброюються сучасними методиками дослідження особливостей розвитку учня, вчать аналізувати, проектувати, узагальнювати дані спостережень та досліджень, робити ті чи інші висновки.

При організації практики за спеціальністю “Управління навчальним закладом” враховується те, що педагогічна праця в цілому, а особливо управлінська, за своєю логікою, філософською основою, творчим характером неможлива без досліджень, і майстром управлінської праці стає той, хто відчув у собі дослідника. Отже, практика організується і проводиться так, щоб вона була не тільки засобом формування управлінських умінь, але й розвивала пізнавальну і творчу активність слухача магістратури, забезпечувала діагностику його професійної спрямованості, креативне закріплення і поглиблення теоретичних знань. Тому в її змісті є відповідні вправи багатоаспектного управлінського характеру: вправлення з певними закономірностями, демонстрація зразків управлінської діяльності, відтворення побаченого, залучення слухачів магістратури до роботи з вправлень, надання їй творчого, дослідницько-експериментального характеру. Саме творчість у ході практики – успішний шлях до майстерності майбутнього управлінця.

У цілому взаємодоповнюючі, такі, що змінюють одна одну, види практики утворюють цілісний процес, спрямований на формування управлінця-професіонала. Логіка професійної практичної підготовки менеджера в магістратурі з точки зору професійно-особистісного розвитку бачиться таким чином: упродовж усіх років навчання майбутній магістр вивчає основні психолого-педагогічні дисципліни – “Вступ до спеціальності”, “Педагогічні теорії, системи, технології”, “Психологія людини”, “Вікова психологія”, “Педагогічна психологія”. У цей період відбувається перебудова свідомості: буденне, житейське уявлення про сутність людини, призначення і особливості педагогічної діяльності трансформуються в наукову систему знань. Індивідуальний учнівський досвід (кожен студент має мінімум десятилітній стаж безпосередньої участі в ролі суб’єкта практичної шкільної педагогіки) може бути переосмисленим на новому рівні і змістовно збагаченим. Освоєння нових ролей – педагога, організатора, дослідника – проходить внаслідок вкраплення практичних знань у вивчення основних теоретичних курсів. Такі завдання спрямовані на вивчення особистості учня, спостереження за життєдіяльністю дітей і його аналіз. Майбутній учитель повинен вступити в контакт з дитиною, спонукати її до співробітництва, глянути на школу очима професіонала. Через ставлення студента до школи, педагогічної праці в свідомості виростає нехай ідеалізована, але своя, прийнята особистістю картина майбутнього професійного самовизначення. Вона пов’язана з розумінням і прийняттям відповідальності, співучасті з тим, з чим майбутні педагоги зустрічаються в школі. Прояв критичного максималізму і оцінки з цих позицій педагогічної діяльності можуть свідчити про те, що студент не бажає пов’язувати своє подальше життя з професією вчителя. В цьому випадку можна констатувати той факт, що він не включений у процес професійної ідентифікації.

Професійно-педагогічна практика дає змогу адаптувати слухача магістратури до реального життя школи, створити умови для практичного застосування знань психолого-педагогічних дисциплін, формувати і вдосконалювати базові професійно-педагогічні навички і уміння, діагностувати професійну придатність магістранта до управлінської діяльності, забезпечити в подальшому його успішність у цій сфері.

Організація професійно-педагогічної практики вимагає від керівників дотримання певної послідовності дій. Наказом по вищому навчальному закладу магістранти направляються в школи, з якими попередньо укладається договір. Цим же наказом затверджується керівник практики, педагог і психолог. Зміст і об’єм завдань розрахований на 36-годинний робочий тиждень. Магістранти працюють у школі по 6-8 годин щоденно, виконують навчальні завдання і функціональні обов’язки керівника. Мінімальна кількість часу, який магістрант проводить у школі, визначається часом перебування в навчальному закладі вчителів.

У період практики можливий такий графік роботи. Впродовж першого тижня магістранти відвідують усі заходи, які проводить керівник, що дає змогу їм адаптуватися до школи. Вони приходять у школу за півгодини до початку занять і закінчують роботу через 6-8 годин. На другому тижні практики магістранти відвідують заходи вибірково, у відповідності до завдань. Час перебування їх у школі узгоджується з керівником закладу і обумовлюється виробничою необхідністю.

Режим роботи магістрантів-практикантів визначає керівник практики, викладачі педагогіки і психології. Під час практики робота магістранта може плануватися таким чином: 1-2 година перебування в школі – відвідування оперативних нарад, участь в корекційній роботі щодо оперативного втручання в навчально-виховний процес, підготовка оперативних даних, допомога органам учнівського самоврядування; 3-4 година практики – відвідування та аналіз уроків, виховних заходів, методичних об’єднань, робота з громадськими організаціями, аналіз нормативно-правової бази; 5-6 година перебування в школі – коригування плану роботи наступного дня, робота з питань учнівського самоврядування та громадськими організаціями, робота гуртків, клубів за інтересами, робота з громадськістю; аналіз фінансово-господарської діяльності; 7-8 година практики – робота з шкільною документацією, опрацювання нормативно-правових документів, робота за місцем проживання, участь в громадсько-політичному житті школи. В залежності від плану роботи школи час і зміст діяльності практиканта протягом дня можуть змінюватися.

Керівники практики працюють у школі за графіком, згідно з яким мають бути враховані години навчального навантаження викладачів і розподіл часу роботи таким чином, щоб впродовж робочого дня магістранти і викладачі працювали разом. Викладачі відповідають за організацію роботи магістрантів, контролюють її

виконання, консультують, радять, допомагають практикантам, працюють з керівниками школи. Крім чергування за графіком, вони виконують поточні обов'язки в інші дні тижня (проводять практичні заняття, інструктують, консультують, приймають звіти, перевіряють виконання завдань тощо).

Впродовж усього дня з магістрантами працюють директор школи і заступники директора: проводять консультації, інструктажі, допомагають організувати роботу за напрямками практики.

Навантаження викладачів, керівників практики визначається кількістю магістрантів, зайнятих на практиці.

Завідувач практикою за погодженням з кафедрами педагогіки і психології підбирає бази для проведення практики, забезпечує необхідні умови для організації та її проведення. Разом із завідувачем магістратури укладає договір зі школою; бере участь в установчих і підсумкових конференціях; контролює роботу керівників груп, методистів, адміністрації школи і вчителів з питань керівництва практикою у відповідності з договором; відвідує залікові заходи, що проводять магістранти; усуває недоліки в організації практики; контролює проходження документації на оплату тим, хто причетний до керівництва професійно-педагогічною практикою в школі (директор, заступники, вчителі, класні керівники); сприяє організації оптимального режиму для штатних викладачів вищого навчального закладу, які поєднують керівництво практикою з аудиторним навантаженням.

Завідувач магістратурою встановлює зв'язок з базами практики, розподіляє магістрантів за місцем практики, враховуючи інтереси і можливості магістрантів, викладачів, керівників шкіл; оформляє документи для оплати керівникам практики в школі; контролює роботу викладачів, магістрантів; вибірково відвідує заходи, складає графік роботи викладачів у школі і стежить за його виконанням; контролює і реалізує виконання навантаження викладачів, адміністрації школи в період практики; вибірково відвідує консультації, інструктажі, залікові заходи, які проводять магістранти; організовує і проводить підсумки практики, установчі і підсумкові конференції за її результатами; спільно з іншими викладачами оцінює роботу практикантів; звітує перед кафедрою педагогіки про підсумки практики.

Викладач педагогіки бере участь у дотриманні режиму роботи під час практики, надає оперативну допомогу магістрантам у ході практики, проводить інструктажі, консультації, приймає звіти про виконання завдань; відвідує і оцінює залікові виховні заходи, разом зі студентами відвідує заходи, пов'язані з управлінським процесом, проводить показовий їх аналіз; оцінює якість виконаних навчальних завдань магістрантами, використовуючи рейтингову оцінку; бере участь в установчих і підсумкових конференціях, спільно з іншими викладачами, завідувачем магістратури оцінює роботу практикантів.

Викладач психології проводить консультації, інструктажі, приймає звіти магістрантів про виконання завдань; дає індивідуальні консультації магістрантам з питань налагодження взаємовідносин в учнівському та учительському колективах, допомагає в розв'язанні складних психологічних проблем; контролює виконання магістрантами психологічного блоку програми практики; приймає щотижневі звіти практикантів про роботу; перевіряє якість виконання навчальних завдань; оцінює роботу магістрантів, використовуючи рейтингові оцінки; працює з керівним складом навчального закладу.

Директор школи створює умови для проведення практики в школі, обумовлені договором; видає розпорядження про закріплення керівників за магістрантами, знайомить їх зі школою, режимом роботи, правилами внутрішнього розпорядку, якісним складом учителів, документацією школи, її матеріально-технічною базою, традиціями; забезпечує єдність вимог до магістрантів з боку вчителів і керівників практики; бере участь в установчих і підсумкових конференціях, організовує педради, на яких обговорюються проблеми проходження практики, оцінює роботу практикантів.

Заступники директора налагоджують взаємозв'язки між учасниками проходження практики, створюють умови для її забезпечення; включають магістрантів в навчально-виховний процес школи; інформують про зміни в режимі навчальних занять і виховних заходів; проводять практичні заняття, інструктажі, консультації, надають відповідну допомогу; відвідують заходи, які проводять практиканти, беруть участь в оцінці залікових заходів; координують зусилля всіх, хто причетний до проведення практики.

Магістрант під час практики повинен знаходитися в школі не менше

6 годин, дотримуватися трудової дисципліни і правил, встановлених у закладі; бути присутнім на всіх нарадах, інструктажах, консультаціях; відвідувати уроки та заходи управлінського характеру, вести протоколи, спостерігати й аналізувати; щотижня звітувати перед керівниками практики, викладачами педагогіки, психології про виконані навчальні завдання; складати індивідуальний план роботи, затверджувати його в керівника практики, а по її завершенні звітувати в усній або письмовій формі; вести науково-дослідницьку роботу у відповідності до тем курсових і дипломних робіт з педагогіки і психології, проводити дослідження на замовлення школи, органів управління освітою.

Умовно вся робота під час практики для магістрантів ділиться на навчально-ознайомлювальну роботу і роботу в якості керівника навчального закладу.

Зміст навчально-ознайомлювальної діяльності визначається кафедрами педагогіки і психології згідно з вимогами, які пред'являються до підготовки керівника навчального закладу. Вони включають: ознайомлення зі

школою, умовами роботи в ній, відвідування і аналіз заходів управлінського характеру. Зміст роботи в якості керівника навчального закладу визначається його функціональними обов'язками.

Кожен тиждень практики орієнтований на виконання окремих навчальних завдань. Це й визначає організацію роботи із магістрантами. В залежності від кількості викладачів, які працюють з ними в школі, група поділяється на декілька підгруп.

Кожною підгрупою впродовж тижня опікується педагог, який відповідає за виконання певного завдання. Через тиждень магістранти підгруп переходять до іншого викладача.

Зміст усієї роботи на практиці подається у вигляді блоків, наприклад: "Ознайомлення зі школою", "Психолого-педагогічна характеристика педагогічного і учнівського колективів", "Психологічний аналіз уроку", "Дидактичний аналіз уроку", "Педагогічна майстерність", "Педагогічна діяльність". Робота з кожного блоку оцінюється, і впродовж практики магістранти отримують рейтингові оцінки. Підсумкова оцінка визначається в кінці практики, вона залежить від особливостей практики в конкретній школі. Магістранту під час здачі завдань і звітів про проведену протягом тижня роботу повідомляються оцінки за кожний блок. За сукупністю роботи виводиться підсумкова рейтингова оцінка, яка потім переводиться в традиційні залікові бали – "незадовільно", "задовільно", "добре", "відмінно".

У кінці кожного тижня в індивідуальній бесіді з викладачами магістранти доповідають про те, що зроблено. Ці звіти дають змогу відмовитися від підсумкового письмового звіту. Однак для вдосконалення змісту і організації практики доцільно на підсумковій конференції, яка проводиться в останній день практики в школі, обговорити такі питання:

1. Чого Ви очікували від практики в школі?
2. Що Вам дала практика? Чого Ви навчилися?
3. Що б Ви запропонували змінити в організації і проведенні практики, аби максимально використати її можливості?
4. Які пропозиції Ви хотіли б висловити на адресу колективу школи, де проходили практику?
5. Що Ви хотіли б побажати керівникам практики?
6. Чи збиралися Ви працювати на керівній посаді в школі до практики?
7. Чи змінилися Ваші наміри щодо керівної посади в школі після практики?
8. Чи знадобляться у вашій подальшій роботі уміння і навички, набуті на практиці?

Висновки... На основі узагальнення результатів дослідження проблеми формування основних принципів професійно-педагогічної практики та технології її використання, аналізу місця і ролі даної проблеми в процесі підготовки менеджерів освіти у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії, а також вивчення вітчизняних та зарубіжних джерел, нами сформульовані такі висновки:

1. Вимоги до сучасного керівника освітнього закладу в процесі його підготовки потребують переходу від передачі знань до пріоритетності розвитку особистості, яка спроможна функціонувати в мінливих умовах педагогічної діяльності, до розвитку в слухачів магістратури творчого потенціалу, здатності до наукової, дослідницько-експериментальної роботи.

Модернізація методології процесу навчання полягає в його переорієнтації із лекційно-інформаційної на індивідуально-диференційовану, особистісно орієнтовану форму та на оптимізацію організації самоосвіти слухачів магістратури.

2. Новий підхід до організації і змісту практики базується на декількох принципових положеннях: пропедевтичній спрямованості; зв'язку з предметами психолого-педагогічного циклу; розвитку педагогічного мислення; особистісній орієнтації; динаміці самостійності; опорі на реалії педагогічної дійсності.

3. Професійно-педагогічна практика виконує роль базової основи, що дає змогу підготувати магістра до управлінської діяльності, яка постійно ускладнюється.

4. Взаємодоповнюючі, такі, що змінюють одна одну, види практики утворюють цілісний процес, спрямований на формування управлінця-професіонала.

5. Організація професійно-педагогічної практики вимагає від керівника певної послідовності дій: видається наказ, яким фіксується місце практики, закріплюються її керівники; встановлюється режим роботи практиканта; складається графік роботи відповідальних за практику; визначаються посадові обов'язки директора школи і його заступників; розподіляється навантаження керівникам практики; здійснюється умовний поділ практики на навчально-ознайомлювальну роботу і роботу з керівництвом закладу; проводиться підготовка і здача звітів про проведену роботу та (як особливий атрибут) участь у підсумковій конференції.

За рамками цієї статті залишилося висвітлення досвіду підготовки керівників навчального закладу до участі в професійно-педагогічній практиці, ґрунтовна розробка завдань і видів робіт, які виконуються під час практики, та інші важливі аспекти практичної підготовки магістрів. Вважаємо, що ці питання потребують спеціальних опрацювань.

Література

1. Бондаревская Е.В., Кульневич С.В. Личность в гуманистических теориях и системах воспитания. – Ростов-на-Дону, 1999. – 560с.
2. Дарманський М.М. Організація діяльності чотириступеневого вищого педагогічного навчального закладу (на прикладі Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту) / За заг. ред. академіка Ничкало Н.Г. – Хмельницький: Вид-во ХІПІ, 2001. – 94с.
3. Глебов А.А. Принципы структурирования и отбора содержания педагогической практики студентов // <http://borytro.nm.ru/papers/subjets5-3/glebov/htm>.
4. Педагогическая практика студентов Волгоградского государственного педагогического университета / Под ред. Н.К. Сергеева и Г.Л. Ястребовой. – Волгоград, 1998. – 79с.
5. Дем'яненко Н.М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в історії вищої школи (XIX- перша третина XX ст.). 13.00.01. – Дис...докт. пед. наук. – К., 1998. – 469 с.
6. Педагогічна практика в системі ступеневої підготовки вчителів початкових класів. Програма та методичні рекомендації щодо її реалізації. – Хмельницький: Вид-во ХІПІ, 2001. – 52с.
7. Савченко О.Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів // Початкова школа. – 2001. – № 7. – С.3-11.
8. Сисоева С.О. Розвиток особистості в умовах постіндустріального суспільства // Професійна освіта: педагогіка і психологія / За ред. І. Зязюна, Т. Летолицького, І. Вільш, Н. Ничкало. – Ченстохов – Київ, 2001. – 254с.
9. Козакова Н.В. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки. 13.00.04. – Дис.канд. пед. наук. – К., 2004. – 253с.
10. Берека В.Є. Організація практичної підготовки слухачів магістратури за спеціальністю “Управління навчальним закладом”. – Хмельницький: Вид-во ХІПІ, 2005. – 216 с.

Анотація

У статті розкриваються основні принципи професійно-педагогічної практики майбутніх менеджерів освіти. На прикладі досвіду Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії подається технологія її проведення.

Аннотация

В статье раскрываются основные принципы профессионально-педагогической практики будущих менеджеров образования. На примере опыта Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии представляется технология ее проведения.

Подано до редакції 15.10.2007.

©2007

Бойченко В.В.

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Рівень професіоналізму майбутнього вчителя розглядається як результат самовиховання та діяльності тієї педагогічної системи, в якій він отримав професійну підтримку. Важливим складником педагогічної освіти є формування в студентів готовності до професійно-педагогічної діяльності, в структурі якої спілкування виступає коригуючою умовою підвищення рівня сформованості інших структурних компонентів. Це актуалізує дослідження теоретико-прикладних аспектів підвищення ефективності формування педагогічного спілкування у студентів вищої педагогічної школи.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблема підготовки майбутніх спеціалістів до педагогічного спілкування знайшла широке відображення в наукових працях психологів і педагогів (О.Бодальов, С.Борисенко, В.Заслуженюк, В.Кан-Калік, О.Киричук, О.Леонтьєв, Т.Левшенко, В.Семиченко, В.Рижов). Вони запропонували спеціально розроблені системи формування культури педагогічного спілкування, кожна з яких має свою мету і завдання, які її конкретизують.

Формулювання цілей статті... Мета статті – проаналізувати сутність педагогічного спілкування, погляди науковців на сукупність комунікативних умінь, необхідних для ефективної його реалізації. Запропоновано власну систему формування педагогічного спілкування майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу дослідження... Теоретичне конструювання поняття “педагогічне спілкування” і побудова його структурної моделі базуються на результатах аналізу наявних у філософській та психологічній науках підходах до розуміння зв'язку між категоріями спілкування, діяльність, взаємодія. Ці результати свідчать про необхідність вирішення двох основних напрямів у дослідженні спілкування.

Представники першого напрямку з наявністю деяких відмінностей у їхньому тлумаченні категорії спілкування стверджують, що його потрібно розглядати як особливу форму взаємодії людей. Глибоке